

Králové jdou za hvězdou

Cyklus II. „Žijeme s církví“, katecheze 12.

Materiál vytvořilo © Katechetické středisko AP 2021 (Lenka Jeřábková)

Cíl:

Děti se seznámí s příběhem mudrců, kteří se přišli poklonit novorozenému Ježíši, znají o něm základní fakta a umí tento svátek zařadit do cyklu liturgického roku. Příběh umí adekvátním způsobem reprodukovat a znají jeho kontext v rámci vánočního příběhu.

Děti si na základě tohoto příběhu uvědomují, jaký význam má Ježíšův příchod na svět a Boží blízkost, a přiměřeně tento poznatek aplikují na vlastní život. Kontextově si osvojí postoj otevřenosti vůči druhým a štědrosti. Uvědomují si, že Ježíš přišel pro každého, a tudíž jsou schopny docenit hodnotu druhého člověka a přijímat jej takový, jaký je. Tyto postoje jsou schopny aplikovat v přiměřené míře ve vlastním životě a ve vztahu ke svému okolí.

Seznam použitých materiálů a literatury:

S. Lloyd-Jonesová. Bible vypráví o Ježíši – osnovy. Praha: Návrat domů, 2017.

V. Schaubert, H. M. Schindler. Rok se svatými. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002.

<https://zpevník.proscholy.cz/>

<https://www.vira.cz/>

<https://www.katechete.apha.cz>

<https://www.muzeumprahy.cz/vzdelavani-muzeum-on-line-pro-deti-na-doma/>

<https://decko.ceskatelevize.cz/>

<https://edu.ceskatelevize.cz/>

Pomůcky ke katechezi:

- Připravené texty písní k **úvodní modlitbě**; počítač s reproduktory pro případný poslech;
- Pomůcka „Přicházejí mudrci“ k **úvodní aktivitě**;
- **Úvodní hra**: Malá, hezky zabalená dárková krabička (děti si ji předávají, zvolte pevný a nerozbitný materiál), kartička s napsaným místem, které souvisí s příběhem mudrců, pro každé dítě (viz příloha Lístky na hru na poštáka) – v případě většího počtu dětí je třeba sadu doplnit, názvy se nesmí opakovat, ale mohou být abstraktní (poušť, hory, údolí, pole, městečko apod.)
- **Pro katechezi**: vystřižená hvězda ze žlutého / zlatého papíru (vzor viz příloha), tři ozdobně zabalené krabice s maketami darů (zlato nahradit pozlacenými kamínky, myrhu lahvičkou s olejem, případně smíchaného s myrhovou esencí, kadidlo lze vypůjčit v kostele), plakáty Jeruzalém a Betlém (viz příloha – nejlépe vytisknout na formát A3), velký šátek na kostýmy postav, s nimiž se děti setkávají.

Vlastní poznámky ke katechezi:

Scénář:

Úvodní – **DOPORUČENÁ** – aktivita (cca 10 minut)

Modlitba či zahájení setkání dle zvyklostí skupiny, přičemž lze využít i vhodné písně.

- *S dětmi můžete zazpívat libovolnou koledu, kterou znají – vhodné je vybrat tu, v níž se vyskytuje motiv betlémské hvězdy; ten pak poslouží pro přechod k tématu.*
- *Naučte se s dětmi opět novou píseň – využít můžete například skladbu Betlémská hvězda (<https://zpevnik.proscholy.cz/pisen/1835/betlemska-hvezda>)*
- *Děti můžete seznámit i se staršími skladbami. Zkuste si společně poslechnout píseň A. V. Michny z Otradovic Nové hvězdy nové světlo (<https://www.youtube.com/watch?v=oN-clzR0szg>). Více než k modlitbě poslouží jako úvodní aktivita – můžete se děti ptát, nakolik rozuměly nebo nerozuměly textu, která slova zachytily, o čem celá skladba podle nich je. Celý text (pro kontrolu a případnou další práci) najdete na webových stránkách http://alarmo.nostalghia.cz/index_sm.htm jako číslo 16.*

Aktivita s luštěním „Přicházejí mudrci“ (pomůcka Přicházejí mudrci – základní tabulka se schématem hvězdiček, lístky se zadáním, rozšiřující sada písmen). Aktivita je zacílena na osvojení si liturgického názvu svátku, který děti nejspíše budou znát jako „svátek Tří králů“. Tabulku pro pomůcku vytiskněte na formát A3, lístky s otázkami pak v běžné velikosti na formát A4.

- *Na tabuli, případně do středu kruhu tak, aby děti dobře viděly, umístěte tabulku. Děti pak mohou losovat jednotlivé otázky a své správné odpovědi do sloupce vpisovat (doporučujeme nastavit pravidla aktivity tak, že psát budou až poté, kdy je správná odpověď schválena katechetou, aby nebylo nutné v tabulce škrtnat). Pokud máte dost času, mohou děti slova skládat z jednotlivých písmen, které vyberou ze sady na stole (pak jim tabulka poslouží jen jako vzor, kolik písmen je v kterém sloupci, a skládají mimo ni – písmena jsou zvětšená pro lepší čitelnost).*

Na tuto aktivitu navážeme informací, že základem této slavnosti je událost z Matoušova evangelia, o které si budeme dnes vyprávět.

Úvodní hra.

Na poštáka. Hra umožní dětem **zamyslet se nad cestami a cestováním**, v případě kartiček s konkrétními názvy míst může posloužit i jako **opakování reálií**. Pokud chceme, můžeme **do krabice určené pro hru umístit nějakou malou odměnu** pro každé dítě, k níž se dostane až na konci setkání; v tom případě je třeba v rámci hlavní aktivity tuto krabici nést jako „čtvrtý dar“ – odůvodňuje se tím, že pokud jdeme s mudrci za hvězdou, vezmeme raději s sebou také nějaký dar.

Děti si sednou do kruhu a každé z nich si vylosuje jednu kartičku, přičemž přečte, co je na ní napsáno (získají tak představu, jaké pojmy ve hře budeme používat, vedoucí hry pak musí vědět, kdo kterou kartičku má). Jedno z dětí se stane poštákem, postaví se do kruhu a vezme si ozdobně zabalenou krabici – kartičku přitom drží v ruce.

Vedoucí pak v každém kole řekne dva pojmy, které jsou na kartičkách, pomocí ustálené formule (např. „Dárek přejde z východu na západ.“). Děti s těmito kartičkami vyskočí a pokusí se vyměnit si místo. Pošták naopak musí položit dárek a zkusí jedno z uvolněných míst obsadit. Kdo zůstane stát, vezme si dárek a stane se novým poštákem. Pokud se původnímu poštákovi nepodaří posadit, zůstává v kruhu a pokračuje ve své úloze i v dalším kole.

Hra je poměrně rychlá a je vhodné ji hrát pouze po vymezený čas. Lze ji prodloužit tím, že kartičky vedoucí rozdává znovu. Na konci vyhrazené doby pak požádá pošťáka, aby si uprostřed kruhu sedl, sebere kartičky a uvede hlavní část setkání např. následovně: „*V dnešním příběhu se setkáme s lidmi, kteří se vydají na dlouhou cestu, aby někomu předali dárek. Pojďme se podívat, kdo ti lidé byli, kam šli a jaké dárky nesli.*“

Králové jdou za hvězdou (cca 25 minut)

Tuto část katecheze je třeba připravit předem, zejména umístit potřebné rekvizity do prostoru. Na místě, kde společná aktivita začíná, umístíme zakrytou hvězdu a tři krabice s maketami darů. Dále vybereme dvě místa, která budou představovat Jeruzalém a Betlém, u kterých umístíme otočené příslušné plakáty. Velký šátek na případné kostýmy má katecheta u sebe.

*Následuje **zahájení příběhu**. Když se Ježíš narodil, přišli se k jeho jeslům poklonit pastýři. Za nimi však přichází i někdo další... Jednoho dne na východě moudří muži, velcí učenci uviděli na nebi hvězdu, kterou neznali a která vzbudila jejich pozornost (katecheta vyndá hvězdu a umístí ji doprostřed, případně si ji ponechá v ruce). A všechny napadla tatáž myšlenka. První si řekl: „Jsem moudrý a rozumím hvězdám; musím tuhle novou hvězdu prozkoumat.“ Druhého z nich napadlo: „Celý život zkoumám přírodu a hvězdy do ní přece také patří; musím se jít podívat, kde se tahle nová hvězda vzala.“ Přišel však za nimi třetí mudrc a řekl: „Já jsem se dočetl v knihách, že když se taková hvězda objeví, někde se narodil nový král. Pojďme ho najít a poklonit se mu.“ Vzali tedy vzácné dary, jak se slušelo, a vydali se na cestu.*

Katecheta vyndá makety darů, rozdává je dětem, případně vezme i „čtvrtý dar“ ze hry na pošťáka. Pak je vybídne: Pojďme tedy s mudrci hledat nového krále. S dětmi krátkou chvíli chodí po prostoru – čas lze využít ke krátkým brainstormingům podle skupiny. Lze krátce zastavit a dát například podnět:

- Králové šli přes daleké kraje – co myslíte, že všechno cestou z východu mohli vidět?
- Králové se na své cestě setkali s mnoha lidmi – koho myslíte, že mohli potkat?

S dětmi dojdeme na místo, kde je plakát Jeruzaléma. Katecheta zastávku uvede: Nakonec mudrci došli do Jeruzaléma, ale potřebovali se zeptat, co mají dělat dál. Naštěstí potkali před bránou jednu ochotnou ženu. Katecheta si přehodí šátek přes hlavu a sehraje úlohu jeruzalémské ženy. Zahájí rozhovor s tím, že se ptá, odkud přišli a co chtějí – cílem je, že děti musí říci, koho hledají, proč ho hledají a co o něm vědí. Prakticky se jedná o opakování vánočního příběhu. Poté rozhovor ukončí: O tom já nic nevím. Ale jděte za králem Herodem, jestli někdo ví něco o novém králi, bude to on!

S dětmi pak kousek poodejdeme, katecheta si šátek upraví jako plášť a aktivita se zopakuje – vyprávět ale musí jiné dítě, případně mohou tytéž děti zopakovat, co viděly po cestě. Herodes je pak (s přihlédnutím k textu evangelia) pošle do Betléma; musí zdůraznit, že i on se přijde novému králi poklonit.

S dětmi dojdeme k plakátku Betlém, který katecheta odkryje a vypráví, že se mudrci Ježíši poklonili a dali mu dary – nespecifikuje, co to bylo. Poté pokračuje: My ale králům pomáhali nést dary, tak se můžeme podívat, co v nich je. Postupně pak katecheta vysvětluje, jaké dary to byly a co symbolizují. Pak je nechá u plakátu Betlém a vrátí se s dětmi na výchozí místo. (Čtvrtý dar, pokud se používá, se rovněž rozbálí, děti si mohou odměnu nechat, ale odloží ji stranou, případně ho lze otevřít až po závěrečné modlitbě dle katechetova rozhodnutí.)

Závěrečná aktivita (10 minut)

Katecheta **shrne** příběh a **zdůrazní**, co z příběhu mudrců vyplývá; lze k tomu děti dovést i formou řízeného rozhovoru a vhodných otázek. Využít je možné i **doplňkovou aktivitu „Dary pro Ježíše“**.

- Vzpomeňme si, že před třemi mudrci se přišli novorozenému Ježíši poklonit také prostí pastýři! **Ježíš totiž přišel pro všechny**: bohaté i chudé, moudré i prosté, dospělé i děti... pro každého. A samozřejmě **přišel také pro každého z nás!**

Modlitba dle zvyklostí skupiny.

Rozdání zápisových listů a zakončení setkání.

Případné doplňkové alternativy ke scénáři:

Je-li setkání delší, můžete se věnovat i **kreativní tvorbě** – děti si mohou vyrobit jednoduché figurky „tří králů“, které jim budou tuto tematiku připomínat.

Videonávod najdete [na ČT Děčko v pořadu Šikulové](#).

Využít můžete i figurky z „kornoutkového divadla“, které připravilo Muzeum hlavního města Prahy.

Najdete je na <https://www.muzeumprahy.cz/file/302>

Tříkrálová sbírka

Využít můžete i toto téma – lze diskutovat o tom, jak tato sbírka s tématem souvisí, jak se jí účastnit a co pro nás znamená. S dětmi je možné se naučit tříkrálovou koledu.

- Notový záznam a slova najdete na <https://www.vira.cz/texty/knihovna/kapitoly/my-tri-kralove>
- A pokud se ji chcete naučit poslechem, najdete ji na [ČT Edu v pořadu Zpívánky](#).

Kde se vzala zkratka K + M + B?

Seznamte děti s tříkrálovou tradicí **popisování vchodu do domu**. Zdůrazníme, že jména, kterými se zkratka obvykle vykládá (Kašpar, Melichar a Baltazar) je pouze tradicí a její skutečný význam je jiný (zkrácení latinského přání Christus mansionem benedicat, tedy Kristus ať požehná tomuto domu). S dětmi **můžete překlad i vyloučit** – je tajenkou kvízové luštěnky **Tajemná zkratka**, kterou najdete na <https://katechete.apha.cz/materialy/materialy-ke-stazeni/tajemna-zkratka>.

Dary pro Ježíše

Se skupinou je možno vést i **doplňkový rozhovor** na téma „Co bych přinesl Ježíši já?“ Jako úvod můžete využít příběh „Čtvrtý král“ (<https://www.pastorace.cz/tematicke-texty/ctvrty-kral>). Zopakujeme, co přinesli mudrci Ježíši včetně opakování symbolického významu darů. Děti buď **samy vymýšlejí**, co by bylo pro Ježíše nejvhodnějším darem (řízený rozhovor), případně může katecheta připravit **vhodný seznam**, z něhož děti vybírají (s přihlédnutím k aktuální situaci). Může zahrnovat položky jako pochopení, snaha, úspěch, bohatství, hřích, radost, štěstí, trpělivost, laskavost, hračky, zábava, oblečení, odpuštění apod.

Materiály pro domácí práci / opakování

Využít můžete pracovní listy Muzea hlavního města Prahy s tříkrálovou tematikou (jako podklad je využita grafika unikátního kamnového kachle s tímto motivem):

- Vyprávěj příběh o třech králích: <https://www.muzeumprahy.cz/file/309>
- My tři králové jdeme k vám – a co bylo dál? <https://www.muzeumprahy.cz/file/310>
- Najdi jedenáct rozdílů: <https://www.muzeumprahy.cz/file/311>